

ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Έργο Erasmus+ KA2: "REACT - Δημιουργία συνεργατικού περιβάλλοντος σε ηλεκτρονικές τάξεις"

Πνευματικό αποτέλεσμα 2 "Δημιουργία ενός συνόλου καινοτόμων δραστηριοτήτων, εργαλείων και εκπαιδευτικών μεθόδων συνεργασίας προσαρμοσμένων σε ένα πρόγραμμα σπουδών ηλεκτρονικής τάξης"

Έργο Erasmus+ KA2 - Συνεργασία για την καινοτομία και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών
Αριθμός έργου: 2020-1-DE02-KA226-VET-007926

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Legal description – Creative Commons licensing: The materials published on the “reacteclasslearning” project website are classified as Open Educational Resources’ (OER) and can be freely (without permission of their creators): downloaded, used, reused, copied, adapted, and shared by users, with information about the source of their origin.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ 2

"Συνεργατική μάθηση υποστηριζόμενη από ηλεκτρονικά περιβάλλοντα. Μελέτη περίπτωσης στη διδασκαλία της γλώσσας στην τρίτη τάξη"

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε συνέχεια της έρευνάς μας, θα παρουσιαστεί παρακάτω μια μελέτη περίπτωσης που υλοποιήθηκε στο μάθημα Γλώσσας στην Γ' τάξη ενός Γυμνασίου στην Ελλάδα με τη χρήση διαδικτυακού συνεργατικού περιβάλλοντος μάθησης. Σκοπός της μελέτης περίπτωσης είναι να δείξει πώς η συνεργατική μάθηση, τόσο με διαμεσολάβηση όσο και με την υποστήριξη του υπολογιστή, επηρεάζει το μαθησιακό αποτέλεσμα και τους αντίστοιχους στόχους του μαθήματος διδασκαλίας της Γλώσσας.

Η παρούσα μελέτη περίπτωσης αφορά τη μελέτη και ανάλυση μιας διδακτικής παρέμβασης - project, η οποία εφαρμόστηκε στην 4η ενότητα του μαθήματος της Γλώσσας στην Γ' Γυμνασίου. Η παρέμβαση αυτή αναπτύχθηκε στο διαδικτυακό μαθησιακό περιβάλλον της πλατφόρμας Moodle. Οι μαθητές κλήθηκαν να συζητήσουν σε ομάδες, να διαχειριστούν ένα πρόβλημα και στη συνέχεια να γράψουν από κοινού ένα κείμενο. Στο τέλος της διδακτικής παρέμβασης, οι μαθητές κλήθηκαν να συμμετάσχουν σε συνέντευξη για να πουν την γνώμη τους σχετικά με τη συγκεκριμένη διδακτική παρέμβαση. Το έργο διερεύνησε τον τρόπο λειτουργίας και τις παιδαγωγικές δυνατότητες της ηλεκτρονικής συνεργατικής μάθησης, όσον αφορά στην ανάπτυξη γλωσσικών, μαθησιακών και συνεργατικών δεξιοτήτων των συμμετεχόντων μαθητών.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Μεθοδολογικά, η μελέτη βασίστηκε στο θεωρητικό πλαίσιο του κοινωνικού κονστρουκτιβισμού και σε αντίστοιχα εργαλεία ανάλυσης περιεχομένου. Έτσι, για την ανάλυση της συζήτησης-διαπραγμάτευσης χρησιμοποιήθηκαν τα μοντέλα της Κοινότητας Έρευνας (Community of Inquiry - CoI) των Garrison et al. (2000) και η ταξινόμια των στρατηγικών οικοδόμησης γνώσης της Pena-Schaff (2004). Για την ανάλυση των αλλαγών στο συνεργατικό κείμενο χρησιμοποιήθηκε η ταξινόμια αναθεωρήσεων περιεχομένου των Mak & Coniam (2008).

Σκοπός αυτής της μελέτης περίπτωσης είναι να διερευνήσει τον τρόπο λειτουργίας και τις παιδαγωγικές δυνατότητες της συνεργατικής μάθησης σε περιβάλλοντα ηλεκτρονικής μάθησης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την εκμάθηση γλωσσών. Η μελέτη αξιολογεί έναν συνδυασμό ηλεκτρονικών περιβαλλόντων, συνεργατικής μάθησης και γλωσσικής ανάπτυξης-βελτίωσης μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται επίσης ως θέμα η συνεργατική γραφή μέσω της συμπαραγωγής κειμένου σε εργαλεία web 2.0. Η δυσκολία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και άλλων εκπαιδευτικών συστημάτων παγκοσμίως να ξεφύγει από το αυστηρά ατομικό πλαίσιο μάθησης και αξιολόγησης (Lund, 2008) αποτελεί πρόκληση για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της συγκεκριμένης διδακτικής παρέμβασης.

Συνοψίζοντας, η παρούσα μελέτη εξετάζει μια διδακτική παρέμβαση στο μάθημα της Γλώσσας της Γ' Γυμνασίου και συγκεκριμένα στην 4η ενότητα του σχολικού εγχειριδίου. Το θέμα της ενότητας είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι μαθητές καλούνται να σχεδιάσουν από κοινού ένα εικονικό ταξίδι στην

Ευρώπη και να καταγράψουν τις εμπειρίες τους σε ένα συνεργατικό κείμενο, το οποίο θα διαβαστεί από τους γονείς τους, οι οποίοι ταυτόχρονα θα ενημερωθούν.

Το έργο υλοποιήθηκε μέσω ψηφιακής πλατφόρμας συνεργασίας (Moodle).

Συνεπώς, τα θέματα της μελέτης είναι τα εξής:

- οι τρόποι και τα αποτελέσματα της συζήτησης των μαθητών. Η συζήτηση διεξήχθη στο φόρουμ της ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Το ερώτημα που τέθηκε ήταν πώς κατασκευάζεται η γνώση μέσω της διαπραγμάτευσης.
- Η από κοινού παραγωγή κειμένου στο wiki της πλατφόρμας Moodle. Η παρούσα μελέτη διερεύνησε τα πρότυπα της συνεργατικής γραφής και τις επιπτώσεις της στο τελικό συλλογικό κείμενο.
- Οι αντιλήψεις των μαθητών για τον τρόπο εργασίας τους. Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με τους συμμετέχοντες. Όσον αφορά τον τρόπο μελέτης, τα μεθοδολογικά εργαλεία για την ανάλυση περιεχομένου επιλέχθηκαν ανάλογα με το είδος της εργασίας. Τα μοντέλα των Garrison et al. (2000) και Pena - Schaff (2004) εξειδικεύονται στην ανάλυση ασύγχρονων ηλεκτρονικών συζητήσεων και αποκωδικοποιούν τα πρότυπα κατασκευής γνώσεων. Για την ανάλυση του wiki χρησιμοποιήθηκε η ταξινόμια αλλαγών του «wiki», των Mak & Copiam (2008). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το νόημα και η κοινή κατανόηση του θέματος παρήχθησαν μέσω της ομαδικής συζήτησης-διαπραγμάτευσης. Οι μαθητές αλληλεπιδρούσαν και συνεργάζονταν για να εξάγουν ένα κοινό αποτέλεσμα. Η κοινή κατανόηση του θέματος τους επέτρεψε επίσης να παράγουν ένα κείμενο με προκαθορισμένα χαρακτηριστικά. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη βελτίωση των γλωσσικών τους δεξιοτήτων. Τέλος, οι συνεντεύξεις αποκάλυψαν τη θετική στάση των μαθητών απέναντι σε αυτή τη διδακτική παρέμβαση.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η μελέτη περίπτωσης βασίζεται θεωρητικά και μεθοδολογικά στους ακόλουθους πυλώνες:

Ο **πρώτος πυλώνας** είναι η χρήση και η αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ICT) στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ιδιαίτερα στη διδασκαλία των γλωσσών.

Η εκτεταμένη διεθνής εμπειρία στον τομέα των νέων τεχνολογιών στη γλωσσική εκπαίδευση είναι ο κεντρικός σκοπός της βιβλιογραφικής ανασκόπησης της παρούσας εργασίας, καθώς παρέχει όλες εκείνες τις θεωρητικές και μεθοδολογικές πτυχές που είναι απαραίτητες για την κατανόηση αυτού του επιστημονικού πεδίου σε βάθος. Ειδικότερα, δίνεται έμφαση στην κατανόηση του ρόλου της τεχνολογίας και της πληροφορικής στη γλωσσική εκπαίδευση, καθώς, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, αναπτύσσεται ένα νέο είδος γραμματισμού, πιο ανοιχτό και ποικιλόμορφο από τον παραδοσιακό γραμματισμό των προηγούμενων ετών.

Ο **δεύτερος πυλώνας**, και σε άμεση σχέση με τον πρώτο, είναι η ανάλυση και η βιβλιογραφική ανασκόπηση των θεωριών γύρω από την έννοια της συνεργατικής μάθησης. Στόχος της μελέτης είναι να δείξει, μέσω της μελέτης των πηγών αναφοράς, πώς αντιλαμβάνονται οι διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις την έννοια της συνεργασίας στην εκπαίδευση, ποιες είναι οι προσδοκίες και τα οφέλη

από τη μετάβαση από τα παραδοσιακά, δασκαλοκεντρικά μοντέλα στα νεότερα, μαθητοκεντρικά μοντέλα που βασίζονται στην αναζήτηση της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η ανάλυση έδειξε ότι οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού και της υλοποίησης του έργου. Ανέπτυξαν συνεργατικά το κοινό κείμενο σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ερευνητικού έργου και ακολούθησαν συγκεκριμένα μοτίβα και στρατηγικές συνεργατικής συγγραφής, με έμφαση στην προσθήκη νέου κειμένου και όχι στην επιμέλεια ή τη διόρθωση. Το κείμενο που δημιουργήθηκε από κοινού πληρούσε τα ποιοτικά κριτήρια που τέθηκαν κατά το σχεδιασμό της παρέμβασης.

Έτσι, οι μαθητές έδειξαν ότι βελτίωσαν τις γλωσσικές τους δεξιότητες και εργάστηκαν ανεξάρτητα.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των συνεντεύξεων των φοιτητών έδειξαν ότι αξιολόγησαν θετικά τη διδακτική παρέμβαση και την εκπαιδευτική εμπειρία που απέκτησαν από τη χρήση ενός συνεργατικού περιβάλλοντος ηλεκτρονικής μάθησης (Moodle).

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τη μελέτη μας επιτρέπουν να διατυπώσουμε τις ακόλουθες προτάσεις:

- Η συνεργατική γραφή ως μαθησιακή πρακτική παρουσίασε μια σειρά από πλεονεκτήματα και θετικές πτυχές που σχετίζονται με την αυθεντική μαθησιακή δραστηριότητα, τον ψηφιακό γραμματισμό των μαθητών και την συγγραφή κειμένων που χαρακτηρίζονται από ποικιλία, πολυτροπικότητα και αυθεντικότητα.
- Η συμμετοχή των μαθητών φάνηκε να ενθαρρύνεται από τέτοιες δραστηριότητες. Η ομαδική εργασία, οι ευκαιρίες για αυτοκαθοδήγηση, η ανάληψη πρωτοβουλιών και οι μαθησιακές δραστηριότητες προσομοίωσης πραγματικού κόσμου ενθάρρυναν τους μαθητές να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία.
- Η κειμενική βάση της συζήτησης, της διαπραγμάτευσης, της (κοινής) επεξεργασίας θέσεων και απόψεων βελτίωσε το γλωσσικό επίπεδο των συμμετεχόντων.
- Η πλατφόρμα Moodle ήταν ένα πολύ καλό τεχνολογικό εργαλείο για τέτοιου είδους διδακτικές παρεμβάσεις.

Η εξατομικευμένη χρήση και επιλογή πολλαπλών μαθησιακών δραστηριοτήτων, η ασφάλεια του μέσου, οι συνθήκες επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης που εξασφαλίζει, ήταν στοιχεία απαραίτητα για την ανάπτυξη αντίστοιχων σχεδίων, τα οποία θα μπορούσαν ενδεχομένως να ενσωματωθούν πλήρως στο πρόγραμμα σπουδών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, η παρούσα μελέτη περίπτωσης παρείχε σημαντικά ευρήματα σχετικά με το ρόλο της συνεργατικής γραφής, η οποία ενίσχυσε τις γλωσσικές δεξιότητες των μαθητών του δείγματος, τον ψηφιακό γραμματισμό τους, καθώς και άλλα ποιοτικά χαρακτηριστικά της μάθησης μέσω διαδικτύου (συνεργασία, αυτονομία, αυθεντική μάθηση). Τέλος, ανέδειξε τις δυνατότητες

ενσωμάτωσης συνεργατικών ηλεκτρονικών περιβαλλόντων μάθησης στη διδασκαλία της γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Οι νέες προσεγγίσεις στη διδασκαλία και ο τρόπος κατανόησης της μάθησης αποτελούν προϋπόθεση για την ενσωμάτωση σε ένα τεχνολογικό, κοινωνικό και εκπαιδευτικό περιβάλλον που βρίσκεται σε συνεχή αλλαγή. Από τη μία πλευρά, οι κονστρουκτιβιστικές θεωρίες καθορίζουν την επιστημονική έρευνα και τις κατευθύνσεις της εκπαιδευτικής πρακτικής. Από την άλλη πλευρά, οι τεχνολογικές εξελίξεις επιδρούν υποστηρικτικά στην εκπαιδευτική πρακτική, αφενός επειδή ο εκπαιδευτικός έχει περισσότερα εργαλεία στη διάθεσή του και αφετέρου επειδή οι μαθητές εξοικειώνονται και αυτονομούνται γνωστικά όλο και περισσότερο και μαθαίνουν μέσω της χρήσης αυτών των εργαλείων. Από μια τρίτη οπτική γωνία, η εκπαιδευτική πρακτική πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις της σχολικής εκπαίδευσης και της επίσημης εκπαιδευτικής πολιτικής, όπως αυτές εκφράζονται μέσω των προγραμμάτων σπουδών και των πλαισίων.

Η συμπερασματική παρατήρηση και παιδαγωγική θέση αυτών που υλοποίησαν την παρέμβαση είναι ότι οι νέες τεχνολογίες έχουν μπει στη ζωή των μαθητών πολύ πριν η επίσημη εκπαιδευτική πρακτική ανακαλύψει τομείς εφαρμογής. Η εισαγωγή αυτή έχει γίνει με επιφανειακό ή στρεβλό τρόπο (μέσα κοινωνικής δικτύωσης, εικονικά περιβάλλοντα παιχνιδιών κ.λπ.). Εκπαιδευτικός στόχος μπορεί να είναι η προσέγγιση των μαθητών με τις νέες τεχνολογίες και η ανακάλυψη της γνώσης με παράλληλη καλλιέργεια της κριτικής σκέψης.